

אתיקה מקצועית

27

רבעון האתיקה של לשכת עורכי הדין

לשכת עורכי הדין | הוועד המרכזי | גליון 27 | יולי 2008

הרפורמה בדין המשמעתי

עו"ד דרור ארדיאלון | יו"ר ועדת האתיקה הארצית

בסוף חודש יוני התקבל בכנסת תיקון חשוב לחוק לשכת עורכי הדין, המבצע רפורמה יסודית במבנה הדין המשמעתי (תיקון מס' 32 לחוק). לאחר שעיקר דרישותיה של הלשכה בתיקון החוק התקבלו, היא נתנה את תמיכתה לחוק, שעבר בכנסת בהצבעה חוצה מפלגות ומחנות. התיקון לחוק מבטא התפתחות ולא מהפכה. עקרון האוטונומיה המקצועית – שהוא נשמת אפו של הדין המשמעתי – נשמר במלואו. הטיפול בפניות בענייני אתיקה והטיפול בהעמדה לדין ימשיך להתבצע על-ידי לשכת עורכי הדין ומוסדותיה, כשבנטל יישאו חברי לשכה בהתנדבות מלאה.

בניגוד לטענות המושמעות פה ושם, הלשכה היא גורם מרכזי ומשפיע בתחום האתיקה. מדי שנה מגיעות ללשכה אלפי פניות. עורכי דין (מתלוננים ונילונים) מתייחסים ברצינות רבה מאוד להליכים המשמעתיים, ולמעט מקרים בודדים, משיבים באופן ענייני ומפורט. מדי שנה מוגשות כמאתיים קובלנות. ברובן הגדול הן מסתימות בהרשעה, והענישה מגיעה לא פעם לכדי השעיה בפועל. את חוסנה של המערכת המשמעטית אפשר ללמוד ממיעוט המקרים בהם מתערב בית המשפט העליון היושב כערכאת ערעור בזכות על החלטות בתי הדין המשמעתיים.

יחד עם זאת, התרחבות המקצוע, כמו גם התפתחות עקרונות היסוד המשפטיים והמנהליים, חייבו עדכון ורפורמה. נדרשה הפרדה ברורה בין אתיקה לפוליטיקה. נדרשה שקיפות רבה יותר של הדין המשמעתי, ונדרשה הגברת המקצועיות של הטיפול באתיקה.

לפי החוק החדש, חברי בתי הדין המשמעתיים לא יבחרו עוד בבחירות כלליות אלא ימונו על-ידי ועדת מינויים שתורכב משופט בדימוס (שימנה שר המשפטים בהתייעצות עם ראש הלשכה), שני חברי לשכה מן השירות הציבורי שימנה שר המשפטים, שני חברים שתמנה המועצה הארצית ושני חברים שימנה הוועד המרכזי או ועד המחוז הרלוונטי (לפי העניין הנדון). ועדת המינויים משמרת את עקרון האוטונומיה שכן כל חבריה הם עורכי דין חברי לשכה, ורובם מתמנים על-ידי מוסדות הלשכה.

הסמכות להגיש קובלנות תעבור מוועדי המחוז ומהוועד הארצי (שהם גופים נבחרים) לידי ועדות האתיקה עצמן. הועדים יבחרו את החברים בוועדות האתיקה, ולועדת המינויים תהיה סמכות לאשר או לפסול את החברים. ועדות אתיקה לא יכללו בהכרח חברים מהגופים הנבחרים, ומתכונת העבודה שלהם תהיה דומה לזו של ועדת האתיקה הארצית דהיום. בוועדות האתיקה יכהנו גם

עורכת: ד"ר לימור זר-גוטמן, עו"ד ■ **יו"ר ועדת האתיקה הארצית:** עו"ד דרור ארדיאלון

המערכת: רחי דניאל פריש 10, תל-אביב 64731, טל. 03-6918691, פקס. 03-6918696

מאמרי המערכת: הרפורמה בדין המשמעתי ■ שכר טרחה: מבחן הסבירות לפיו תימדד דרישת השכר מצד עורך הדין ■ **הנחיות והחלטות:** ועדת האתיקה הארצית

נציגי ציבור שהם משפטנים לא פעילים (מספר נציגי הציבור לא יפחת מאחד ולא יעלה על רבע מהחברים). במקביל נקבעו תנאי כשירות לחברי בתי הדין ולחברי ועדות האתיקה, וכללים באשר להפסקת כהונה.

בחוק נקבע שכל ועדת אתיקה תמנה לעצמה פרקליט בשכר, אשר ירכז את פעילותה הן בשלב הטיפול בתלונות והן בשלב ההעמדה לדין. מינויו של הפרקליט כמו גם הפסקת כהונתו מחייבים אישור של ועדת המינויים. כך תובטח עצמאותו המקצועית של הפרקליט, שתחזק את ועדת האתיקה ואת הדין המשמעותי.

שינוי מרכזי וחשוב הוא, שהדיון בבתי הדין המשמעותיים יתקיים בדרך כלל בדלתיים פתוחות, ורק במקרים מתאימים יסגרו הדלתיים. לפי דרישת הלשכה, נקבע שלבתי הדין תהיה סמכות להורות על סגירת הדלתיים אם "הדיון הפומבי עלול להביא לפגיעה ממשית בעניינו המקצועי של הנאשם או בעניינו של אדם אחר, במידה העולה על הנדרש מהעניין הציבורי שבפרסום". ההחלטה בעניין זה מסורה לבית הדין המשמעותי, ונתונה לערעור. ההסכמה לפתיחת הדלתיים החליפה את דרישת משרד המשפטים למנות נציגי ציבור לבתי הדין – דרישה לה התנגדה הלשכה בתוקף.

הסדר חשוב נקבע בהוראת החוק לפיה "ועדת אתיקה מחוזית לא תפעל בסתירה להחלטת ועדת האתיקה הארצית". בכך מקבע החוק מבנה הירארכי לפעולתן של ועדות האתיקה, שהיה חסר עד היום. עוד מסדיר החוק את מעמדה של חוות דעת מקדימה של ועדות האתיקה. גם בעניין זה נקבע מבנה הירארכי לפיו "חוות דעת מקדימה של ועדת האתיקה הארצית תחייב את כל ועדות האתיקה המחוזיות". דוגמא טובה לצורך במבנה הירארכי אנו רואים בויכוח המיותר סביב הטיפול המשמעותי הנכון בנושא של יחסי עבודה ושעות נוספות. מבנה הירארכי יבטיח שלא תהיה מדיניות אכיפה שונה במחוזות השונים ובוועדה הארצית.

החוק מסדיר עניינים נוספים. הוא קובע שגור דין של השעיה מן הלשכה יבוצע מיידית אלא אם כן יעוכב ביצועו על-ידי ערכאת הערעור (בניגוד למצב היום שהשעיה נדחית אוטומטית עד לאחר כל הליכי הערעור). החוק גם קובע, שערעור על החלטת בית הדין הארצי ישמע בפני בית המשפט המחוזי (ולא בפני בית המשפט העליון), לפי ההסדר הכללי שמתווה משרד המשפטים באשר לערעורים על דין משמעותי במקצועות השונים.

החוק יכנס לתוקף תוך שנה מיום החקיקה. בינתיים ימשיכו בתי הדין וועדות האתיקה הנוכחיים לפעול במתכונתם הנוכחית. בשנה הקרובה תיערך הלשכה לביצוע השינויים - תוקם ועדת המינויים לפי התיקון, ויוכנו רשימות מועמדים לבתי הדין ולועדות האתיקה. כך תבטיח הרפורמה שעצמאות הדין המשמעותי תישמר לשנים קדימה.

שכר טרחה: מבחן הסבירות לפיו תימדד דרישת השכר מצד עורך הדין

ד"ר לימור זר גוטמן עו"ד | עורכת

בית המשפט העליון קבע לאחרונה כי שכר הטרחה אותו דורש עורך הדין מלקוחו צריך להיות מידתי וסביר. בע"א 4849/06 עו"ד קפלנסקי נ' מנורה חברה לביטוח בע"מ (25.2.08) [להלן: עניין עו"ד קפלנסקי] נדון סכסוך בין עו"ד קפלנסקי ללקוחותו לשעבר, חברת הביטוח מנורה, שעסק בשאלת שכר הטרחה המגיע לעורך הדין עבור ייצוג בתיק שהתנהל בשתי ערכאות. הסדר שכר הטרחה שנוסח בכתב בין הצדדים לאחר שפרץ הסכסוך בתום הייצוג בערכאה הראשונה סבל מאי בהירות. לפי פרשנות עורך הדין הגיע לו שכר טרחה בסך שלושה וחצי מליון דולר בגין הייצוג בתביעה שמידת

הסיכון בה ללקוחה הוערכה על-ידו בשלושה מליון דולר. בית המשפט העליון מצא חוסר סבירות בין גובה השכר לו טוען עורך הדין לשווי התיק בו טיפל. השופטת חיות כתבה את הדברים הבאים, שצוטטו מאז בפסקי דין נוספים והפכו למבחן הסבירות:

"הכל מודעים למאמץ הרב שעל עורך דין להשקיע במתן ייצוג הולם ללקוח, וחברת ביטוח בכלל זה, במשפט רב מורכבות ובעל היקף כספי ניכר. הכל מסכימים כי על השקעה ניכרת של מאמץ מקצועי, ועל רקע שנות נסיון וותק מקצועי רב, יש לשלם שכר טרחה ראוי והולם עבור שירות משפטי שניתן, אשר עליו לתת ביטוי הן להשקעה והן לכישורים שאיש המקצוע העניק ללקוחו. אין אף חולק כי לתוצאות ההתדיינות עשויה להיות השלכה סבירה על גובה השכר הראוי הניתן עבור הייצוג.

עם זאת, הדעת נותנת, כי לעולם על שכר הטרחה המשולם עבור שירות משפטי להיות מידתי וראוי, ואל לו לחרוג אל מעבר למסגרות מקובלות, תקינות וסבירות של פיצוי על שירות שניתן ועל מאמץ שהושקע."

אביא מספר דוגמאות לפסיקה שציטטה ואמצה מבחן זה מהן ננסה ללמוד מה כוללת בחובה דרישת הסבירות. הראשונה, ת.א. 1587/04 (מחוזי, ת"א) עו"ד טובי נ' דהרי (ניתן ב-2/3/08) בו תבע עורך הדין שכר שנקבע בהסכם שכר טרחה בגובה של 35% מערך הצוואה (שכללה מספר נכסים) אותה ערך. בית המשפט מצטט ומסתמך על מבחן הסבירות שנקבע בעניין עו"ד קפלנסקי בקובעו שהתובע מבקש לקבל שכר רב שאינו פרופורציונאלי להשקעה המועטה שהשקיע, שעיקרן פגישות ספורות עם המנוחה ועריכת צוואה. בשל עילה זו, ועילה של חוסר חוקיות הסכם שכר הטרחה נדחתה תביעת עורך הדין.

דוגמא שנייה ליישום מבחן הסבירות ניתנה בת.א. (שלום, ת"א) 47314/05 גילת קנולר, גראוס ושות' משרד עוה"ד נ' SHG (ניתן ב-19/5/08). במקרה זה תבע משרד עורכי דין לקוח בגין אי תשלום שכר טרחה עבור טיפול בעסקה. לפי הסכם שכר הטרחה יקבל המשרד שכר לפי פירוט שעות עבודה שיימסר ללקוח בכל חשבונית. המשרד העביר ללקוח, כנדרש בהסכם, את פירוט שעות העבודה שכלל תיאור העבודה שנעשתה במסגרתם. הלקוח סרב לפרוע את החשבונות והמשרד הגיש תביעה שכללה פירוט מדויק של שעות העבודה שבוצעו. בית המשפט מצטט ומיישם את מבחן הסבירות לפי עניין עו"ד קפלנסקי. בית המשפט מוצא כי דיווח המשרד ביחס לאחת מתקופות הטיפול לוקה באי סבירות וזאת לאור השוואת היקף השעות שהושקעו לבין היקף העסקה בגינה שכר הלקוח את שירותי המשרד והעובדה שמספר גורמים במשרד טיפלו כל העת יחד בעסקה. לפיכך, העמיד בית המשפט את שיעור שכר הטרחה על 80% מהשכר שדרש המשרד.

ממקרה זה ניתן ללמוד כי בחיוב שכר טרחה לפי שעות יש לסכם עם הלקוח מראש תקרה של שעות ריאליות ולא לחרוג ממנה. עוד נדרש לסכם מראש עם הלקוח מי יטפל בתיק במסגרת השעות שנקבעו – שותף, עורך דין שכיר, שניהם גם יחד – הואיל וגובה השכר ייגזר מזהות המטפלים בתיק.

יושם לב כי שאלת סבירות שכר הטרחה אותו דורש הלקוח מתעוררת רק במצבים של אי בהירות ומחלוקת באשר לגובה השכר. מקום בו הסכים הלקוח לסכום שכר הטרחה שדרש עורך הדין ואף שלם אותו בכל דרישה מצד עורך הדין, אין מקום לטענת הלקוח בדבר חוסר סבירות. כך לדוגמא, בע"ע 6/78 הועד המחוזי נ' עו"ד שמואל, פ"ד לג(3) 813 קבע בית המשפט העליון כי עורך הדין לא עבר עבירת משמעת כאשר סכם עם הלקוחה כי שכרו יהיה 50% ממה שיצליח לגבות בעבורה מהחייב.

הפסיקה טרם השכילה לקבוע קריטריונים ברורים במסגרתם תיבחן סבירות שכר הטרחה שדורש עורך הדין. קריטריונים אלו צריכים להיות גודל התיק, היקפו הכספי, סיכויי ההצלחה, יכולתו הכלכלית של הלקוח, מוניטין עורך הדין, הוצאות שכר הוציא הלקוח, הוצאות שעוד נותרו. [ראו, ת.א. (תא-יפו) 59207/00 פרו'פ' לוי נ' רובינשטיין (במאגרים האלקטרוניים)]

הנחיות והחלטות

ייצוג: שקול דעת מקצועי של עורך הדין בשאלה איזה עדים וראיות להציג בבית המשפט

עובדות הנילון ייצג את המתלונן בסכסוך משפחתי. לטענת המתלונן, התרשל הנילון בייצוגו, משלא זימן לעדות בתיק את אמו ולא הגיש כראייה קלטות שהיה בהן כדי לשפוך אור על האמת. המתלונן מוסר כי סוכם מראש על עדות האם והגשת הקלטות: האם התייצבה בבית המשפט, הקלטות תומללו ובנו של המתלונן הגיע במיוחד מגרמניה על מנת להעיד על ההקלטה, אולם הנילון ויתר במפתיע על העדות והראיות.

הנילון משיב, כי לפי שיקול דעתו המקצועי לא קידמו הקלטות ועדותה של האם את עניינו של המתלונן, ולפיכך נמנע מהבאתם.

החלטה לגנוז את התלונה בהעדר עבירה משמעתית. אין זה מתפקידה של ועדת האתיקה לבחון את שקול דעתו המקצועי של עורך הדין, בהיעדר קביעה שיפוטית בקשר לכך. [החלטה מספר את 10/07]

דין משמעותי: גניזת תלונה על-בסיס הגנה מן הצדק עקב שיהוי בהגשת התלונה

עובדות לטענת המתלונן בשנת 1991, עת ייצג אותו הנילון, חויב הצד שכנגד בפסק דין לשלם למתלונן הוצאות משפט, אך הנילון לא העביר לו את ההוצאות האלו.

לטענת הנילון, הועברו למתלונן כל הכספים המגיעים לו לאחר התחשבנות וקיווה מתאימים. מעבר לכך אין ביכולתו להשיב כיוון שהתיק כבר אינו בפניו.

החלטה לגנוז את התלונה בין היתר לאור ההלכה בדבר הגנה מן הצדק במקרה של שיהוי בהגשת התלונה. כאן הוגשה התלונה 16 שנים לאחר האירוע (על"ע 2531/01 **חרמון נ' הועד המחוזי**). [החלטה מספר את 23/07]

הערת העורכת החלטה זו – לגנוז את התלונה לאור הגנה מן הצדק בשל שיהוי בהגשת התלונה – חזרה גם בהחלטות הבאות: את 93/07, התלונה הוגשה 17 שנים לאחר האירוע; את 94/07, התלונה הוגשה 12 שנים לאחר האירוע.

שכר טרחה: לפי סעיף 85 אסור לקבל תשלום הכולל שכר טרחה והוצאות ללא אבחנה ביניהם

עובדות משרד הבריאות פרסם מכרז במסגרתו התבקשו עורכי דין להציע הצעות למתן שירותי גבייה, הצעות שתהיינה בסכום הכולל את שכר הטרחה ואת כל ההוצאות הנלוות מכל סוג שהוא.

שאלתא האם עורכי דין שיענו למכרז יעברו על הוראת סעיף 85 לחוק לשכת עורכי הדין?

החלטה לפי סעיף 85 לחוק אסור לעורך דין לקבל תשלום שיכולול שכר טרחה והוצאות ללא אבחנה ביניהם. לפיכך, הסעיף הרלבנטי במכרז כולל עבירה אתית שיעבור כל עורך דין שיקיים את תנאיו. ראוי שמזמין העבודה ינסח את המכרז בדרך ההולמת את הוראות הדין. [החלטה את 167/07]

שכר טרחה: קזוז מתקבולים שנגבו מתיק הוצאה לפועל

שאלתא עורך הדין טיפל עבור לקוח-זוכה בתיק הוצאה לפועל. הקשר עם הלקוח נותק ואין עורך הדין מצליח לאתר. האם רשאי עורך הדין לקזז את שכר טרחתו מתקבולים שנגבו בתיק הוצאה לפועל?

החלטה לפי כלל 40 לכללי האתיקה, עורך דין המקבל סכום כסף עבור לקוחו חייב להודיע על כך ללקוח ולהעבירו תוך זמן סביר מעת קבלתו. בפסיקת בית המשפט העליון, נקבע כי עורך הדין אינו רשאי לקזז מכספים המוחזקים על ידו בעבור לקוחו, סכומים המגיעים לו כשכר טרחה או כהחזר

הוצאות משפט, אלא אם כן קיבל הסכמה מפורשת לעשות כן מהלקוח (ע"פ 1075/98 **מדינת ישראל נ' אופנהיים**, פ"ד נד(1) 303); נטילת כסף ללא הסכמת הלקוח מהווה עבירה משמעותית לפי חוק לשכת עורכי הדין.

בהעדר הסכם שכר טרחה כתוב, המאפשר לעורך הדין לגבות שכר טרחה מתשלומים שהתקבלו עבור הלקוח – אסור לקזז מהתקבולים והם שייכים לזוכה בלבד, לפיכך על עורך הדין לעשות מאמצים לאתר את הזוכה ואם לא צלחו מאמציו, לפנות בהליך מתאים לבית המשפט. (החלטה את 297/07)

שכר טרחה: מותר לעורך הדין לפנות טלפונית ללקוח כדי שזה ישלם את שכר הטרחה

עובדות הנילון טיפל עבור המתלונן בעניין משפטי מסוים. לימים, פרץ בין השניים סכסוך שכר טרחה. לטענת המתלונן, יש פסול בכך שהנילון צלצל אליו מספר פעמים לאחר שהסתיים הקשר ביניהם ואף כתב לו מכתב התראה בנוסח "אלים", כלשונו. בייחוד מסתייג המתלונן מהביטוי במכתב: "להתחמק מתשלום דמים המגיעים לי בדין בגין שכר טרחתי".

ועד המחוז החליט לגנוז את התלונה, לאחר שלא מצא בהתנהגותו של הנילון משום עבירה על כללי האתיקה המקצועית. לפיכך פנה המתלונן לוועדת האתיקה הארצית.

החלטה לגנוז את התלונה באין עבירה משמעותית. [החלטה מספר את 159/07]

השעיה: בקשה למתן היתר להעסיק עורך דין בתקופת השעיה לפי סעיף 59

עובדות בפני הוועדה הובאה בקשה של עורך דין לקבל היתר להעסיק במשרדו עורך דין שחברותו בלשכה הושעתה. עורך הדין המושעה עתיד לבצע משימות של מחקר והכנת תיקים, אך לא יבצע פעולה שיחודה לעורכי דין, ובכלל זה לא ייפגש עם לקוחות.

החלטה לא לתת את ההיתר. [אין מספר]

הערת יו"ר הוועדה הועד המרכזי שוקד בימים אלה על קביעת קריטריונים להעסקת עורך דין בעת השעייתו מכח סעיף 53 לחוק.

חסיון: זימון נציג ועדת האתיקה בפני בית המשפט הדין בשאלת תחולת החסיון

עובדות במסגרת הליך המתנהל בבית משפט השלום זומן עורך הדין להעיד כעד תביעה. עובר לשמיעת עדות עורך הדין, התעוררה מחלוקת בין הצדדים בשאלת תחולתו של חסיון עורך דין-לקוח על תוכנה הצפוי של עדותו. בטרם יכריע במחלוקת הורה בית המשפט לזמן לדיון את נציג ועדת האתיקה של לשכת עורכי הדין.

החלטה ועדת האתיקה גיבשה בישיבתה את עמדתה במקרה הנדון ומינתה נציג מקרב חבריה להביע עמדה זו בדיון בבית המשפט. [החלטה מספר את 371/07]

הערת יו"ר הוועדה נציג הוועדה השתתף בדיון, ובעקבות מעורבותו ויתרה התביעה על השאלה שעוררה את טענת החסיון.

שם חברת עורכי דין יכלול רק את שמות עורכי הדין

עובדות עורך הדין רשם חברה בשם "הנילון, יעץ משפטי". לאחר מכן הגיש הנילון בקשה לבית משפט לשנות את תקנון אותה חברה באופן שאחריות בעלי המניות תוגבל, כך ששלם החברה תתווסף המילה "בע"מ." בית המשפט אשר את הבקשה (ובכך טעה).

רשם החברות, אליו הגיש הנילון בקשה לשנות את שם החברה ולרשום את תיקון התקנון, סרב לעשות כן והואיל והדבר מנוגד להוראת חוק לשכת עורכי הדין.

החלטה סעיף 59 לחוק קובע כי חברת עורכי דין תרשם ללא הגבלה על ערבות חברה. סעיף 59 לחוק קובע כי "שם חברת עורכי דין לא יכלול אלא שמם של עורכי דין שהם חברי הלשכה העוסקים בעריכת דין." בקשת הנילון מרשם החברות מהווה עבירה על שני סעיפים אלו.

הביטוי "יעוץ משפטי" הוא ביטוי מוכר ברישום חברות של עורכי דין, ואין בו כדי להטעות. מנגד רישום חברה בע"מ אסור. הואיל והמתלונן זנח את בקשתו מרשם החברות לרשום את החברה בערבון מוגבל והכיר בטעותו הוחלט לגנוז את התלונה. [החלטה מספר את 238/06]

עורך דין העובד במקום בו מוקלטות אוטומטית כל השיחות חייב להזהיר עורך דין בן שיחו כי שיחתם מוקלטת

עובדות המתלונן ייצג לקוח בתביעה נגד חברת ביטוח, בה מועסקת הנילונה כעורכת דין. בעקבות משלוח תביעה על-ידי המתלונן לחברת הביטוח, פנתה הנילונה אל המתלונן טלפונית. לאחר שהעלתה על הכתב את עיקרי השיחה ציינה הנילונה באוזני המתלונן כי השיחה ביניהם הוקלטה וניתן לבדוק האם המסמך תואם את מה שנאמר באותה שיחה, וכך נודע למתלונן כי שיחתו עם הנילונה הוקלטה.

לטענת הנילונה כל שיחותיה מוקלטות אוטומטית בהתאם להוראת המפקח על הביטוח וכך גם שיחות שהיא מנהלת עם עורכי דין. גם שיחות יוצאות מוקלטות, ההקלטה היא אוטומטית ואינה בשליטת הנילונה. עם זאת מודה הנילונה כי לא יידעה את המתלונן על הקלטת שיחת הטלפון.

שאלת האם יש בהתנהגות הנילונה משום עבירה על כלל 22 האוסר על עורך דין להקליט שיחה עם עורך דין אחר ללא ידיעתו?

החלטה

1. לא להעמיד לדין משמעת. הנילונה פעלה בתום לב, היא מבינה כעת את מחדלה ולהבא תזהיר מראש כל עורך דין עמו היא משוחחת כי השיחה מוקלטת.
2. מנחים שכל עורך דין העובד בחברת ביטוח או בכל מקום עבודה בו מוקלטות כל השיחות אוטומטית, חייב להזהיר עורך דין בן שיחו כי שיחתם מוקלטת.
3. ממליצים לוועד המרכזי למנות גורם שיטפל בסוגיה מול תאגידים המבצעים הקלטה אוטומטית של שיחות. [החלטה מספר את 164/06]

התבטאות אסורה של עורך דין בפנייה לבית המשפט

עובדות הנהלת בתי המשפט הגישה תלונה על עורך הדין הנילון אשר כתב אל השופטת ישירות בעניין תיק שהתנהל בפניה, כאשר פנייתו איננה באחת הדרכים שנקבעו בדין או שמקובלות בבתי המשפט. המכתב כלל את ההתבטאויות הבאות: "דומה שכל התלונות עליך אינן מועילות ואינך לומדת מהן דבר כדי לתקן את דרכיך." וכן – "למען הגילוי הנאות אני שב וכותב את אשר כתבתי בעבר, לדעתי אינך ראויה לכהן כשופטת..." "ניהול המשפט על ידיך גבל במעשים כה רבים ונפסדים עד כי קצרה היריעה מלהכילם כאן." "אין לי צל צילו של ספק שמשפט זה היה מתנהל אחרת נראה אחרת נשמע אחרת ותוצאתו הייתה אחרת אילו היה מתנהל אצל שופט אחר גבר ולא אישה הבקי בניהול משפטים ולו ניסיון מקצועי אותו את חסרה".

החלטה להעמיד לדין משמעת. [החלטה מספר את 33/07]

התבטאויות והתנהגות לא ראויה במהלך דיון בבית משפט

עובדות המתלונן והנילון ייצגו צדדים מנוגדים בבית המשפט לענייני משפחה. שני הצדדים צרפו לפנייתיהם קטעים מפרוטוקול הדיונים בתיק. עיון בקטעים אלו מעלה החלטות כדלקמן:

- א. "בשלב זה נוצר מצב מוזר. התובעת מוציאה מתחת ידה מסמך, שהיה בשני עמודים. העתק נמסר לבי"כ הנתבע (המתלונן). בי"כ התובעת (הנילון) היה סבור שמדובר בשני עותקים של אותו מסמך וחטף אחד העמודים מידי בי"כ הנתבע. מצב מוזר אמרתי כי הנחתי שמדובר במסמך שלא הוצג עדיין בבית המשפט במסגרת ראיות התובעת, ואם כך המצב, מועד הגשת המסמך מעלה שאלות קשות". הקשרה של החלטה זו אינו ברור.

- ב. "לפני שהעדה סיימה את תשובתה, ב"כ הנתבע נכנס לתוך דבריה בצעקה. אין לי כל אפשרות לנהל משפט בצורה כזו".
- ג. "ב"כ הנתבע יחדול מעתה מלהפריע כאשר אני מכתוב החלטה"
- ד. "ב"כ הנתבע מביע חוסר שביעות רצון, מדרך ניהול הדין. כאשר אני מנסה להקשיב למתורגמת, שמתרגמת את תשובתה של התובעת, הוא נכנס לתוך דבריה, מבלי ליטול רשות, ויש לו כנראה הערה, בדבר התשובה אשר אותה לא שמעתי בשפה שאיני מבין. כאשר הערתי לו שימתין, הוא המשיך להעיר הערות. התנהגות זו כלפי בית המשפט פסולה לחלוטין, ואינה משרתת את הלקוח של ב"כ הנתבע. לאחר שאשמע את התרגום של התשובה, ואם תהינה לב"כ הנתבע הערות, הוא יעיר הערותיו בצורה המקובלת והמכובדת, ואז אחליט."
- ה. "ב"כ הנתבע מטיח דברים בתובעת, דבר שאינו מקובל עלי כלל ועיקר. מדובר בניסיון אולי להפחיד את העדה או להשפיע עליה ולהוציא אותה מהרגיעה והדבר פסול לחלוטין."
- ו. "יש בהתערבות ב"כ הנתבע כדי לשים מילים בפיו של העד, על מנת שיוכל אולי לשנות את גרסתו"

החלטה להעמיד לדין את המתלונן והנילון. [החלטה מספר את 168/06]

ניגוד עניינים: ייצוג של מי שהיה עד שכנגד בתיק של לקוח לשעבר בתיק אחר

עובדות עורך הדין הפונה עבד בעבר במשרד עורכי דין אשר ייצג לקוח מסוים. במסגרת אותה תביעה העיד אדם אחר מטעם הצד שכנגד נגד הלקוח. כיום, מבקש אותו אדם אחר (העד שכנגד לשעבר) מעורך הדין הפונה לייצג אותו בתביעה אחרת. עובדתית, יש קשר בין התביעה הישנה לתביעה הנוכחית בה מבקש העד שכנגד לשעבר לשכור את שירותי עורך הדין.

שאלתא האם יש חשש לניגוד עניינים שיביא לאיסור על קבלת הייצוג?

החלטה גם בהנחה שעורך הדין הפונה אינו מייצג עוד את הלקוח בתביעה הישנה, הוא מנוע מלייצג את העד שכנגד בתביעה הנוכחית מחשש לניגוד עניינים. [החלטה מספר את 86/07]

ניגוד עניינים: עורך דין של חברה משכנת

החלטה עורך דין המייצג חברה משכנת וגובה מהקונים דמי טיפול בגין טיפול בהעברת הזכויות בחברה המשכנת. אינו יכול לייצג לקוחות בהעברת זכויות, בין אם הם המוכרים או הקונים של הנכס. [החלטה מספר את 211/07]

ניגוד עניינים: ייצוג לקוח בתיק בו נפגש קודם עורך הדין עם הצד שכנגד כאשר זה שקל באם לשכור את שירותי אותו עורך הדין

עובדות לטענת המתלונן, נפגשו מרשיו ובא כוחם עם הנילון על מנת לשקול ייצוגם בתביעה על-ידי הנילון. בפגישה זו הציגו מרשיו את כל המסכת העובדתית הצריכה לעניין, לרבות חוות דעת מומחים שהיו בידיהם. הנילון מסר את חוות דעתו המקצועית הראשונית. הלקוחות פנו גם למשרדים נוספים, ולימים, בחרו בעורך דין אחר לייצגם. משהוגשה התביעה, התברר שאת הצד שכנגד מייצג הנילון.

לטענת הנילון, באותה פגישה הוצג באופן כללי ביותר תיאור עובדתי של המקרה, תיאור שלא חרג מעבר למידע שפורסם בעיתונות, כאשר עיקר הפגישה עסקה בהצגת המשרד ויכולתו לטפל בתיק ובשאלת שכר הטרחה. בפגישה לא ניתן כל ייעוץ ולא הוצגו חוות דעת או חומר אחר.

כעבור שנתיים פנה אליו הצד שכנגד לשם ייצוגו. נוכח התנגדות המתלונן לקבלת הייצוג, פנה הנילון לועדת האתיקה במחוז לקבלת עמדתם בעניין. הועדה השיבה לו, כי בידי הכלים המתאימים לבדוק אם קיים ניגוד אינטרסים בייצוג הצד שכנגד על ידו.

ועד המחוז החליט לגנוז את התלונה, משום שמצא כי אין באפשרותו לשחזר את הנעשה בפגישה המקדמית שנערכה בין הנילון למרשיו של המתלונן. המתלונן פונה כעת לועדת האתיקה הארצית.

החלטה לגנוז את התלונה. [החלטה מספר את 343/06]

הערת העורכת ההחלטה התבססה על בדי"מ 18/98, פורסם בעט **ואתיקה** גליון 58, שהבחין בין לקוח ל"ידורש עצה" שהוא בגדר לקוח פוטנציאלי, שהיחסים עמו לא הבשילו. נאמר שם:

"קביעה כי המבקש עצה ומידע מאת עורך-דין אינו "לקוח" כמשמעו לפי החוק אינה פוטר את עורך-הדין מנוכחות הדין הכללי בדבר החובה שלא להימצא במצב של ניגוד עניינים, הגם שאין חלות עליו חובות האמון מכוח חוק לשכת עורכי-הדין וכללי האתיקה. אף בבוא דורש-עצה ומידע אל יועץ שאינו עורך-דין יש להבטיח כי לא יהא עליו חשש או מורא, כי דברים או מסמכים שהוא מגלה במהלך פגישת-הייעוץ ישמשו אי-פעם נגדו. מניח אני, מטבע הדברים, כי אף דורש-עצה ומידע מייחס לעורך-הדין אותה מידת אמון שרשאי הציבור לרחוש לעורך-דין מבחינת יושר, הגינות והקפדה על כללי התנהגות עם לקוחות ועם צדדים שכנגד (ראה: על"ע 4/83 מאירוב נ' הוועד המחוזי, פ"ד לט (2) 75) כך סוברים היינו להקפיד, על דרך משל, לו גילה דורש-העצה למייעץ פרטים מהותיים וחסיים אשר מטבע הדברים מגלה אותם לקוח לעורך דינו בבואו לקבל עזתו, אולם הואיל ולא זה היה המצב במקרה דנן לא מצאנו לבחון במסגרת החלטה זו מהו אותו מידע אשר במסרו היה עורך הדין מצוי במצב של ניגוד עניינים לעצמו של העניין המונח לפתחנו, לא נמצא לי כי הנאשם עבר על החובה הכללית של איסור ניגוד עניינים ולא עלה בידי המתלונן לשכנע כי נודע דבר-מה לנאשם במהלך פגישת-הייעוץ אשר נעשה בו או עלול להיעשות בו שימוש נגדו."

כלומר, ההכרעה אם נוצר ניגוד עניינים אסור מוכרעת לפי השאלה העובדתית, אם בפגישה שהתקיימה, גילו "דורשי העצה" פרטים מהותיים וחסיים, אשר מטבע הדברים מגלה אותם לקוח לעורך דין בבואו לקבל עזתו. על מנת להכריע בשאלה זו פנתה הועדה למתלונן על מנת שימסור גרסתם בכתב של הנוכחים בפגישה, קרי מרשיו ובא-כוחם. המתלונן לא השיב לפניית הועדה. לפיכך, סברה הועדה כי לא הורם הנטל לגבי שהתרחש באותה פגישה, ויש לגנוז את התלונה מחוסר ראיות.

ניגוד עניינים: עורך דין של חברה אינו יכול לייצג את החברה ובעל מניות הרוב בסכסוך עם בעלי מניות המיעוט

עובדות המתלונן הוא בעל שליש ממניותיה של חברה. בין המתלונן לבין שותפו, המחזיק בשני השלישים הנותרים מן החברה, נתגלע סכסוך. הנילון הוא עורך דינה של החברה. לטענת המתלונן, פועל הנילון בניגוד עניינים שעה שהוא נאמן רק לאינטרסים של השותף ולא לאינטרסים של המתלונן. זאת ועוד: בתובענות שהגיש המתלונן כנגד החברה והשותף גם יחד ובבקשה למתן צו מניעה שהגיש הנילון כנגד המתלונן, ייצג הנילון הן את השותף והן את החברה.

הנילון טוען, כי חברות פועלות באמצעות האורגנים שלהן וממילא עמדתה של החברה משקפת את עמדת רוב בעלי המניות. לפיכך, לשיטתו של המתלונן, בכל מקרה שבו בעל מניות מיעוט תובע חברה, והחברה מתגוננת באמצעות עורך דינה, המשקף את עמדת הרוב בחברה, עובר עורך הדין עבירה אתית.

ועד המחוז סבר כי הנילון אינו רשאי לייצג בד בבד הן את החברה והן את בעל מניות הרוב בה בסכסוך בין בעלי המניות הרוב, כנגד בעלי מניות המיעוט. עוד הוסיף הוועד, כי כל בקשה המוגשת מטעם החברה בלבד צריכה להתייחס לחברה ולא להתמקד בבעל המניות. משהסכים הנילון לפעול לפי הנחיית ועד המחוז, הוחלט שאין מקום למצות הליכים משמעתיים נגדו.

החלטה לגנוז את התלונה מנימוקי ועד המחוז. [החלטה מספר את 63/07]

מותר לעורך דין להגיש בקשות במעמד צד אחד

עובדות הנילון מייצג את הצד שכנגד למתלונן בסכסוך ירושה. לטענת המתלונן, הגיש הנילון לבית המשפט שתי בקשות במעמד צד אחד ובמטרה מפורשת להסתיר את דבר הבקשה מהמתלונן.

הנילון השיב שאין כל איסור להגיש לבית המשפט בקשות במעמד צד אחד בלבד. אם בית המשפט יימצא לנכון שיש להעביר את הבקשה לצד השני, הוא יורה על כך.

החלטה לגנוז את התלונה. ההליך של הגשת בקשות במעמד צד אחד, הוא הליך מותר לפי סדרי הדין. [החלטה מספר את 45/07]